

Samenvatting adviezen Topsectoren

17 juni 2011

1. High Tech

Ambitie van de sector en uitdagingen

- De bedrijven in HTSM hebben de ambitie om de exportwaarde ruimschoots te verdubbelen, van €32 mrd in 2009 naar €77 mrd in 2020. De toegevoegde waarde groeit daarbij met 50%, van €23 mrd in 2009 naar €35 mrd in 2020, en de R&D investeringen worden daartoe 50% opgevoerd, van €2,2 mrd in 2009 naar €3,5 mrd in 2020.
- Realisatie van de groeiambitie vraagt om een intensieve samenwerking en sectorgerichte vraagsturing van technisch en wetenschappelijk onderzoek door bedrijven samen met de kennisinstellingen en het opvoeren van de publieke R&D investeringen in het HTSM domein. De groeiambitie gaat ook samen met een grote behoefte aan 'gouden hoofden en handen'. Bèta- en technisch onderwijs moeten weer herkenbaar en attractief zijn, met aandacht voor de menselijke maat en excellentie.

Concrete acties van de sector, voor de kennisinstellingen en voor de overheid

- De extra private R&D investeringen, van €2,2 mrd in 2009 naar €3,5 mrd in 2020, maken ook een forse investering in de relevante publieke onderzoekscapaciteit en kennisinfrastructuur noodzakelijk. Het advies aan de overheid is om vanaf 2015 jaarlijks tenminste € 550 mln – tegenover € 510 mln nu - te investeren.
- Herkenbaar en aantrekkelijk bèta- en technisch onderwijs op alle niveaus sterk op de kaart zetten. Nieuwe instrumenten als collegegelddifferentiatie en 'leven lang leren' zijn gevraagd. Op regionaal niveau moeten onderwijsinstellingen en bedrijven excellent technisch onderwijs opzetten waarbij de bedrijfsvakscholen als inspiratie kunnen dienen.
- De topsector HTSM in binnen- en buitenland systematisch profileren als Holland High Tech. De sterkere branding van HTSM vraagt om gezamenlijk optreden van overheid, bedrijven en kennisinstellingen ('de gouden driehoek'), meer coördinatie van buitenlandse missies en sterkere ondersteuning door de buitenlandposten.
- De inkoopmacht en -kracht van de overheid gebruiken als aanjager van innovatie. Het topteam adviseert om 2,5% van de in totaal € 70 mrd aan goederen en diensten die Nederlandse overheden aanbesteden innovatief in te kopen.
- Financiering van investeringen van MKB bedrijven in innovatie en groei bevorderen en faciliteren. Instrumenten die specifiek van belang zijn voor MKB zijn *seed capital* en fondsen voor snelle groeiers, innovatiekredieten, financiering van gezamenlijke testfaciliteiten en kleinschalige samenwerkingverbanden.

2. Chemie

Ambitie van de sector en uitdagingen

In 2050 staat Nederland wereldwijd bekend als hét land van de groene chemie en staat Nederland in de mondiale top drie van producenten van slimme materialen. Naast deze ambities is er een absolute noodzaak om door middel van hoogwaardig grensverleggend wetenschappelijk onderzoek in Nederland nieuwe gebieden van wetenschap en innovatie open te leggen.

Concrete acties van de sector, voor de kennisinstellingen en voor de overheid

Acties van de sector (bedrijven)

- Bijdrage van chemie aan het BBP is jaarlijks gemiddeld 1-2% hoger dan de gemiddelde groei van andere sectoren
- Brede 'beta' human capital agenda met water, chemie, high tech en food, onder andere inzetten internationale beurzen
- Sector chemie coördineert het businessplan biobased economy
- Implementatie MJA3/MEE convenant

Acties van de kennisinstellingen

- Uitvoeren en aanscherpen Sectorplan Natuur- en Scheikunde: excellence centres
- Aantrekken toptalent naar Nederland: brain gain
- Stroomlijnen van publiek private samenwerking op het gebied van de biobased economy
- Verhogen van de bijdrage uit EU-middelen voor onderzoek in Nederland
- Bevorderen instroom van studenten in de chemie

Advies voor de overheid

- Zorgen voor zekerheid van tijdige vergunningverlening
- Creëren van een level playing field; ETS terugsluis naar innovatie
- Realiseren van beschikbaarheid van kosteneffectieve duurzame biomassa
- SBIR: overheid en chemische sector als launching customer voor nieuwe innovaties
- Strategische acquisitie buitenlandse bedrijven die de sector versterken
- Extra fiscale aftrek voor WBSO/innovatiebox door MKB

3. Energie

Ambitie van de sector en uitdagingen

Tussen nu en 2020 een overgang naar een meer duurzame en CO2-arme sector realiseren en daarmee meer geld verdienen. Ontwikkelen en sneller rendabel maken van nieuwe energietechnieken. Verbeteren effectiviteit van innovatie door betere samenwerking en meer private R&D. Verbeteren organisatiegraad van de energiesector.

Concrete acties van de sector, voor de kennisinstellingen en voor de overheid

Acties van bedrijven en kennisinstellingen, o.a.

- Verhogen effectiviteit van R&D van de sector door meer samen te werken en versnippering tegen te gaan.
- Ook kennisinstellingen moeten zich beter organiseren en versnippering tegengaan
- R&D richt zich meer op het ontwikkelen van nieuwe energietechnieken die marktkansen hebben.
- Bedrijven en opleidingsinstituten moeten beter gaan samenwerken om zo voor meer technisch geschoold personeel te zorgen
- Beter organiseren van de sector zelf via instelling van een regiegroep.

Advies aan de overheid, o.a.

- Fiscaal: Een Research en Development Aftrek (RDA) om innovatie te bevorderen.
- Fiscaal: Een Research en Development Aftrek+ (RDA+) voor bedrijven die R&D uitbesteden aan universiteiten en kennisinstellingen.
- Opzetten van Regiegroep energieonderzoek die de inzet van overheidsgeld en middelen voor innovatie regisseert en zorgt voor coördinatie binnen de onderzoeksketen.
- Verschuiven op de langere termijn van overheidsmiddelen van exploitatie naar innovatie
- Versterken innovatievermogen van het MKB door cofinanciering, revolverend innovatiefonds en verbeteren toegang van MKB tot GTI's.

4. Creatieve industrie

Ambitie van de sector en uitdagingen

- Meest creatieve economie van Europa in 2020.
- Strategische samenwerking tussen creatieve industrie en andere topsectoren om economische en maatschappelijke vraagstukken op te lossen.
- Het ontwikkelen van een vraaggestuurde onderzoeksagenda voor de sector.
- Het verbeteren van de toegang tot kapitaal.

Concrete acties van de sector, voor de kennisinstellingen en voor de overheid

Actie van de sector (bedrijven) o.a.

- Fonds voor de creatieve industrie om de waarde van creatie voor andere (maatschappelijke) sectoren, zoals zorg en veiligheid, te kunnen benutten.
- Ontwikkelen van een gezamenlijk onderwijsplan (bedrijven, onderwijsinstellingen en overheid) voor de creatieve industrie.
- Opzetten van een gezamenlijke onderzoeksagenda voor de sector.
- Oprichting van een Creatief Topinstituut: een netwerkorganisatie om vraag en aanbod, grote en kleine bedrijven bij elkaar te brengen om samenwerking en handel te bevorderen.
- Oprichting van gezamenlijk platform van financiële sector, overheid en creatieve industrie om de financieringsmogelijkheden voor de sector te vergroten.

Advies aan de overheid o.a.

- Rijksbreed inzetten op innovatief aanbesteden en inkopen (via SBIR Euro 25 mln over 4 jaar voor de creatieve industrie)
- Het openstellen van innovatie-instrumenten zoals innovatiefonds, WBSO en Innovatiebox voor de gehele creatieve industrie
- Verbreding internationaliseringprogramma DutchDFA naar de gehele creatieve industrie en voortzetting van een dergelijke sectorbreed initiatief na 2012.
- Een meer ruimhartige kennismigrantenregeling zodat de creatieve industrie daar beter gebruik van kan maken. (o.a. het advies om huidige fiscale voordelen voor inkomens onder Euro 50.000 te handhaven.)

5. Life Sciences & Health

Ambitie van de sector en uitdagingen

In 2025 moet de Nederlandse Life Sciences & Health sector behoren tot de wereldtop:

- Het bedrijfsleven behoort tot de snelste 3 groeiers in Europa (omzet en winstgevendheid)
- De werkgelegenheid, de ontwikkelportfolio en de omzet uit de export groeien sneller dan gemiddeld in Europa
- Meer dan 10% van de omzet wordt in R&D geïnvesteerd. De sector investeert de komende jaren EUR 2 miljard per jaar in R&D en kiest daarmee voor gezonde groei en economisch en maatschappelijk rendement.

Concrete acties van de sector, voor de kennisinstellingen en voor de overheid

Acties van de sector (bedrijven)

- Meer dan 10% van de omzet wordt geïnvesteerd in onderzoek en ontwikkeling (R&D)
- Bedrijfsleven bij de top drie van groeiers in Europa
- Werkgelegenheid, ontwikkelportfolio en omzet uit de export groeien sneller dan gemiddeld in Europa.

Acties voor de overheid

- Mee investeren in de actieagenda: voorlopige opname in het vergoedingstelsel voor veelbelovende nieuwe medische producten, organiseren proeftuinen voor nieuwe toepassingen (denk o.a. aan thuiszorg), cofinanciering van het in het topsectorplan genoemde 'laterstage fund' voor life sciences health bedrijven uit het nieuwe kapitaalfonds (innovatiefonds).
- Wet- en regelgeving zorgvuldig optimaliseren, zodat NL bijvoorbeeld de kortste doorlooptijden voor klinisch onderzoek in Europa krijgt
- Met de zorgsector 'launching customer' te zijn voor een gezond en welvarend Nederland.

6. Logistiek

Ambitie van de sector en uitdagingen

In 2020 heeft Nederland een internationale toppositie (1) in de afwikkeling van goederenstromen, (2) als ketenregisseur van (inter)nationale logistieke activiteiten en (3) als land met een aantrekkelijk innovatie- en vestigingsklimaat voor verladend en logistiek bedrijfsleven.

Concrete acties van de sector, voor de kennisinstellingen en voor de overheid

- Masterplan voor naadloze informatievoorziening in het logistieke systeem, waaronder inrichting van een open ICT Platform (medio 2012 gereed).
- Gemeenschappelijke visie van bedrijfsleven, havenbedrijven en (regionale) overheden op een kernnetwerk van achterlandverbindingen (weg, spoor, binnenvaart, shortsea en pijpleiding) en multimodale overslagpunten (2012). Uitgaande van een netwerk dat van belang is voor zowel de internationale, nationale als regionale bereikbaarheid en waarin mainports en zeehavens elkaar aanvullen en versterken.
- Een vernieuwde promotie- en buitenlandstrategie met nadruk op NL als internationale ketenregisseur (2012) om acquisitie van buitenlandse bedrijven te realiseren en logistiek en ketenregie als exportproduct te positioneren.
- Vereenvoudiging van wet- en regelgeving die logistieke processen en de realisatie van passende infrastructuur hinderen (mededinging, aansprakelijkheid, omgevingsrecht, vergunningen, doorlooptijd besluitvorming).
- Verkleinen kloof tussen kennis en bedrijfsleven (met name MKB).
- Betere wisselwerking tussen onderwijs en arbeidsmarkt.
- Terugwinnen en behouden van de leidende positie van douane en inspecties.

7. Tuinbouw en Uitgangsmaterialen

Ambitie van de sector en uitdagingen

- De sector heeft als belangrijke ambitie de groei in toegevoegde waarde te verdubbelen. Daarvoor worden nieuwe consument- en marktgedreven producten en innovaties doorgevoerd.
- De Topsector Tuinbouw en Uitgangsmaterialen wil in 2020 wereldmarktleider zijn als bron van duurzame oplossingen voor werelduitdagingen. Door sterk in te zetten op de doelstelling om meer (opbrengsten, waarde) met minder (input, energie) te doen wordt zowel ingespeeld op de grote mondiale maatschappelijke uitdagingen als de economisch uitdagingen waar de sector voor staat.

Concrete acties van de sector, voor de kennisinstellingen en voor de overheid

Acties voor sector (bedrijven)/kennisinstellingen

- Samen met de overheid wil de sector nadrukkelijk bijdragen aan ontwikkelingssamenwerking en het vergroten van de voedselzekerheid.
- De sector zal zich richten op nieuwe partnerships door middel van marktsegmentatie en innovatie waarbij de consument centraal staat.
- Samen met de overheid wordt ingezet op vraaggestuurd onderzoek, maximale valorisatie, en het opzetten van regionale *centres of expertise*.
- De sector zal zelf investeren om het maatschappelijk imago te verbeteren en haar aantrekkelijkheid als werkgever te vergroten.
- Van de overheid wordt om een investering van 220 miljoen gevraagd, waarvan 70 miljoen bestemd is voor kennisontwikkeling en de overige 150 miljoen samen met de topsector Agrofood wordt geïnvesteerd in internationalisering.
- Uitbouw van succesvolle publiekprivate samenwerkingsverbanden (PPS'en) zoals TTI Groene Genetica en CBSG en de start van nieuwe PPS'en (inclusief onderzoek in de Kas als Energiebron).
- Greenport Holland International zal nieuwe samenwerkingsverbanden tussen bedrijven opzetten om het potentieel op de wereldmarkt te benutten.

Acties voor overheid

- Gevraagd wordt de instrumenten voor stimulering van innovatie te continueren zoals een revolverend innovatiefonds voor complexe baanbrekende innovatie en expansieprojecten;
- De sector vraagt ook om voldoende ontwikkelingsruimte in vooral de Greenports en om een goede ontsluiting.
- De sector vraagt aan de overheid om de leidende rol als exporteur te ondersteunen via het bevorderen van handelscontacten, een deskundige vertegenwoordiging in het buitenland en wereldwijd inzetten op maximale markttoegang.
- Van de overheid wordt specifiek gevraagd om te bemiddelen bij het vinden van een optimale balans tussen kwekers- en octrooirecht en zich in te zetten voor Europese wet- en regelgeving die het gebruik van nieuwe veredelings technieken stimuleert en versnelt.

8. Water

Ambitie van de sector en uitdagingen

In 2020 is Nederland 'center of excellence' van de internationale watersector en in 2020 heeft de sector de bijdrage aan de NL economie verdubbeld. Uitdagingen:

- Internationale waterproblematiek: schoon drinkwater, veilige delta's, water voor voedselvoorziening sterk groeiende wereldbevolking, energie- en grondstoffenwinning onder extreme omstandigheden (diepzee, arctisch).
- Groeiende wereldmarkt en zeer scherpe concurrentie: noodzaak en urgentie krachten te bundelen juist op raakvlakken watertechnologie, deltatechnologie, maritieme technologie.

Concrete acties van de sector, voor de kennisinstellingen en voor de overheid

Acties voor de sector (bedrijven)

- 70 business cases worden verder uitgewerkt, waarvan 13 "showcases" direct
- Afspraken tussen de grote aanbesteders in waterland (drinkwaterbedrijven, waterschappen, rijk) om klein percentage van de totale jaarlijkse investeringen (7-8 mrd) innovatief aan te besteden en ervaringen en kennis met elkaar te delen
- Een "waterregisseur" uit de sector gaat dit aanjagen en faciliteren
- Ontwikkeling van een sectorplan onderwijs en arbeidsmarkt voor de hele watersector
- Aanstelling van "waterattache's": waterdeskundigen van en voor de sector die nauw gelieerd aan de NL ambassades in 'moeilijke markten' business voor NL waterbedrijven kunnen genereren.

Acties voor de kennisinstellingen

- Tenminste op peil houden en zo mogelijk 25% extra budget voor WaterKennisinstellingen: Wetsus, Delatris, Marin, Alterra
- Co-creatie van kennis: kennisprogramma's van universiteiten en grote kennisinstellingen samen met bedrijfsleven in de sector vorm geven, o.a. via Roadmaps
- Gezamenlijke programmering van NWO- en STW- programma's met sector

Actie voor de overheid

- Meer ondernemende rol van overheid op terrein van exportbevordering: o.a. via een gericht financieel instrumentarium van exportkredietgaranties; *branding* en *foreign investment*: Nederland Waterland.
- Drinkwaterbedrijven moeten in de toekomst ook makkelijker over de grens hun diensten kunnen aanbieden. Om zo onze sterke kennis te verzilveren.
- Financiële ruimte kenniswerkers, kredieten en risicodragend kapitaal.
- Sterkere positie Watersector in het OS-beleid: oa.van ORIO terug naar ORET
- Versterking instroom arbeidsmarkt: voer advies Cie Veerman integraal uit
- Maak beter gebruik van NL thuismarkt als basis voor exportmarkt: innoveer met investeringsbudget en creëer experimenteeruimte.

9. Agro&Food

Ambitie van de sector en uitdagingen

De groei van de wereldbevolking van 6 naar 9 miljard leidt tot internationale voedselvraagstukken en creëert kansen voor de sector. De vergrijzing en toenemende voedselgerelateerde ziekten verhogen de maatschappelijke betekenis. De Agro & Food-sector heeft een ijzersterke uitgangspositie. Onze topsector is de stille motor van de Nederlandse economie (48 miljard toegevoegde waarde, 10% van de economie en werkgelegenheid) Ambitie is Nederland van wereldklasse naar wereldleider te maken in Agro&Food. Uitdagingen:

- Meer met minder: innovaties in duurzame voedselsystemen voor de productie van meer hoogwaardig voedsel met minder gebruik van grondstoffen.
- Hogere toegevoegde waarde: ontwikkeling van nieuwe producten met meer toegevoegde waarde gericht op gezondheid, duurzaamheid, smaak en gemak.
- Internationaal leiderschap: systeemoplossingen op maat voor het internationale voedselvraagstuk voortbouwend op onze sterke exportpositie.

Concrete acties van de sector, voor de kennisinstellingen en voor de overheid

Acties van de sector (bedrijven)

- Het *bedrijfsleven* verdubbelt huidige investering in PPS-programma's van €75 miljoen naar € 150 miljoen per jaar
- Vorming van Regiegroep Agro-Food en Innovatie om vraagsturing vanuit bedrijfsleven vorm te geven
- Committeert zich met deze agenda aan ambitieuze doelstellingen op het gebied van duurzaamheid
- Investeert in een gestroomlijnd netwerk, en een open dialoog met de samenleving

Acties voor kennisinstellingen en onderwijs

- Thema voor Agro&Food te maken binnen NWO om excellent fundamenteel onderzoek te stimuleren
- Vraaggestuurde programma's voor kenniscapital binnen DLO/TNO
- Investeren in meer instroom van goedopgeleide arbeidskrachten door o.a. herpositionering van 'groen' onderwijs

Acties voor overheid

De overheid wordt o.a. gevraagd:

- Om de investering van 150 miljoen in kennis en innovatie te matchen. Budget beschikbaar te stellen om samen met de sector tuinbouw in voedselzekerheid te investeren door middel van PPS-programma's en lokale kennisontwikkeling (€ 75 mln PPS en € 75 mln. kennis)
- De huidige goed werkende PPS-constructies zoals TIFN en FND in stand te houden.
- Een proactieve overheid om wereldexportpositie te versterken en een één loketfunctie op te zetten om ontwikkeling van systeemoplossingen op maat te faciliteren

10. Hoofdkantoren

Ambitie van de sector en uitdagingen

- Nederland structureel in de top 5 van Europa bij het aantrekken van Europese hoofdkantoren
- Nederland in de top 2 in specifieke deelsegmenten (b.v. Europese hoofdkantoren van Chinese en Indiase bedrijven)
- Nederland moet zijn huidige positie in de top 10 vestigingslanden van concernhoofdkantoren van de Global Fortune 500 behouden.

Uitdagingen:

- Hoofdkantoren met verbonden R&D hebben een grote economische en strategische waarde voor de Nederlandse economie, met name door hun positieve effect op bedrijven in onze topsectoren inclusief het MKB en andere clusters van bedrijvigheid (financiële en zakelijke dienstverlening!)
- Nederland heeft een goede uitgangspositie maar deze staat onder druk door: 1) een veel grotere mobiliteit van bedrijfsfuncties, 2) de sterk toegenomen concurrentie binnen Europa, o.a. VK en Zwitserland, en daarbuiten en 3) erosie van het Nederlandse vestigingsklimaat.
- Er liggen ook kansen, met name door bedrijven uit opkomende markten die steeds actiever worden in Europa. Nederland moet zich onderscheiden, zowel in presentatie als in vestigingsklimaat.

Concrete acties van de sector, voor de kennisinstellingen en voor de overheid

1. Versterking vestigingsklimaat:

- Excellente overheid: lex silencio voor lichte en kleine vergunningen, geen nationale koppen op Europese regelgeving, Engelse taal in overheidscommunicatie, competitiever vennootschapsrecht
- Excellente fiscaliteit: behoud van bestaande fiscale locatievoordelen, behoedzaam omgaan met deelnemingsrente aftrek, innovatiebox beter richten
- Excellente infrastructuur: structurele crisis-/herstelwet, ruimte voor mainports, snel besluit ZuidasDok, investeringen in ICT.
- Excellente kennis en talent: investeren in sociale innovatie, 30%-regeling voor expats openstellen voor promovendi, meer capaciteit internationale scholen, introductie kennismigrantervisum, vraaggestuurd onderwijs
- Koester Nederlandse verworvenheden (bestaande locatievoordelen, sterk zakelijk cluster, open en internationale oriëntatie)

2. Regie op de promotie van Nederland en de acquisitie en verankering van bedrijven:

- Een overkoepelende acquisitiestrategie voor Nederland o.l.v. EL&I voor het aantrekken van buitenlandse bedrijven in onze topsectoren waaraan alle betrokken partijen zich committeren.
- Strategisch account management voor bestaande hoofdkantoren.